

INLICHTINGEN-BULLETIN NR.: 38/97

(2 oktober 1997)

Rusland	- Defensie-uitgaven
	- [redacted] blijft aan als voorzitter Doema-defensiecomité
Estland	- Problemen tijdens onderhandelingen grensverdrag
Syrië	- Opvallende gezamenlijke luchtverdedigingsoefening in Rusland
Iran	- Russische en Chinese leveranties van rakettechnologie en -uitrustingsstukken
Afrika/Latijns Amerika	- Voorstel tot vorming Lusitiaanse Vredesmacht

RUSLAND

Defensie-uitgaven

Het Russische Ministerie van Financiën heeft gemeld dat de defensie-uitgaven gedurende de eerste 7 maanden van dit jaar 40,3 duizend miljard Roebel bedroegen. Dit is iets minder dan de helft (ruim 48%) van het - gekorte - defensiebudget voor dit jaar (83,17 duizend miljard Roebel). Wanneer dit uitbetalingsregime de rest van dit jaar wordt gehandhaafd, zal uiteindelijk ongeveer 69 duizend miljard Roebel worden uitgekeerd, ofwel ongeveer 83% van het gekorte defensiebudget voor 1997. Deze 69 duizend miljard zouden desondanks een verhoging van de defensie-uitgaven met 5-8% betekenen vergeleken met 1996, toen 63,9 duizend miljard Roebel (van de begrote 80,2 duizend miljard Roebel) werd uitgekeerd. Hiermee zou een trendbreuk zijn te constateren in de daling van de defensie-uitgaven sinds 1992. Er wordt aangenomen dat de extra gelden hoofdzakelijk worden besteed aan personeelsgerelateerde posten. De uitgaven voor militaire research & development, aanschaffingen en oefenprogramma's blijven op een zeer laag niveau.

Rokhlin blijft aan als voorzitter Doema-defensiecomité.

Vorige week heeft de Doema - zij het met een geringe meerderheid - een motie verworpen om [redacted] oprichter van de *Pan-Russische beweging ter ondersteuning van het leger, de militaire wetenschap en de defensie-industrie* en fel criticus van [redacted] defensiebeleid (vide Inlichtingenbulletin 27/97), te ontheffen van zijn positie als voorzitter van het Doema-comité voor defensie-aangelegenheden. Het voorstel was ingediend door de aan premier [redacted] gerelateerde factie "Ons Huis is Rusland", waarvan [redacted] tot voor kort deel uitmaakte. De meerderheid die de motie verwierp bestond voornamelijk uit communisten en andere, kleinere linkse facties.

Overigens beweert [redacted] dat de opbouw van zijn beweging voorspoedig verloopt en in het hele land groeiende steun onder militairen en personeel in de defensie-

[REDACTED]

industrie vindt. Zo dit het geval is, dan lijkt deze steun toch vooral van buiten de gevestigde structuren van het defensie-apparaat te komen.

De regeringsgezinde media berichten over [REDACTED] initiatief in termen van een "beweging van b.d.-ers", een typering die de feitelijke situatie goed lijkt weer te geven. Feit is dat de kopstukken binnen de beweging, [REDACTED] ex-minister van defensie [REDACTED] en ex-voorzitter van de Veiligheidsraad [REDACTED] allen ex-militair zijn. Feit is tevens dat [REDACTED] tot nu toe weinig anders heeft gedaan dan alarm slaan over de desastreuze situatie in het leger en ageren tegen de beoogde militaire hervormingen, die de strijdkrachten volgens hem onherstelbaar zullen schaden. Een oplossing (in de vorm van een alternatief hervormingsprogramma) voor de ook door [REDACTED] onderkende problemen heeft hij vooralsnog niet weten aan te dragen. [REDACTED] beweging lijkt dan ook op dit moment geen serieuze bedreiging te vormen voor de militaire hervormingen zoals deze door Minister van Defensie [REDACTED] zijn geformuleerd en door President [REDACTED] zijn bekrachtigd.

ESTLAND

Problemen tijdens onderhandelingen grensverdrag

Tijdens recente onderhandelingen in Moskou over de afbakening van de Russisch-Estlandse grenzen is gebleken dat de partijen het nog niet eens kunnen worden. Volgens een Russische woordvoerder lag de schuld ervan bij Estland. De leider van het Russische onderhandelingsteam verklaarde dat Estland de territoriale eisen opnieuw aan de orde zal gaan stellen. Estland heeft dit categorisch tegengesproken. Er wordt aangenomen dat in werkelijkheid de problemen door de Russen worden veroorzaakt, die een verdrag met Estland niet opportuun achten. Mogelijk is er een verband met het onverminderde Estlandse streven naar NAVO-lidmaatschap. Litouwen, dat zich veel terughoudender opstelt ten aanzien van een lidmaatschap van de NAVO, is daarentegen bij de besprekingen over grenzen "beloofd" met een accord. Een Russisch-Estlands grensverdrag lijkt voorlopig niet mogelijk.

SYRIË

Opvallende gezamenlijke luchtverdedigingsoefening in Rusland

Het blijkt dat een Syrische eenheid eind september jl. in Rusland, nabij Astrakhan, heeft deelgenomen aan een Russische luchtverdedigingsoefening. Het Syrische detachement omvatte 60 man luchtverdedigingstroepen van SA-5 GAMMON-regimenten. Tijdens de schietoefening op 20 en 22 september werden enkele SA-5 raketten (ook aangeduid als S-200, bereik ca. 250 km) en SA-10 raketten (S-300, 120 km) gelanceerd.

Deze gezamenlijke luchtverdedigingsoefening vond voor het eerst sedert de jaren tachtig plaats. Naast realistische trainingsmogelijkheden bood deze oefening de Syriërs tevens de gelegenheid tot een eerste kennismaking met het SA-10 raketsysteem tegen luchtdoelen van de betrokken Russische eenheden. Syrië beoogt dit Russische geavanceerde wapensysteem aan te schaffen om haar luchtverdediging te moderniseren. De modernisering van haar verouderde lucht- en luchtverdedigingssystemen heeft voor Syrië momenteel de hoogste militaire prioriteit. De aanschaf van nieuw Russisch militair materieel, waaronder de SA-10, zou mogelijk gemaakt kunnen worden door steun van Iran. Dit land heeft zich onlangs

[REDACTED]

bereid verklaard een deel van de Syrische (voornamelijk militaire) schuld aan Rusland (ca. US \$12 miljard) gefaseerd af te betalen. Als reactie hierop deed Rusland aan Syrië de toezegging dat het voor ca. US \$ 650 miljoen aan Russisch militair materieel kan aanschaffen. Afgewacht moet worden in hoeverre deze trilaterale overeenkomst zal worden gerealiseerd.

IRAN

Russische en Chinese leveranties van rakettechnologie en -uitrustingsstukken

[REDACTED] Dit ten behoeve van het Iraanse project voor de bouw van ballistische raketsystemen voor de middellange afstand, respectievelijk de Shahab-3 (bereik ca. 1300 km) en de Shahab-4 (bereik ca. 2100 km).

Van Russische zijde zou informatie over voortstuwings- en sturingsapparatuur, vaste brandstof en windtunneltests van de raketkoppen zijn geleverd. Hierbij zouden minimaal vijf Russische firma's zijn betrokken, waaronder het Russische Ruimtevaart Agentschap en het Russische staatsbedrijf voor wapenexport Rosvooruzhenie. Een Chinese firma heeft testapparatuur voor ballistische raketsystemen aan Iran geleverd.

De Russische en Chinese leveranties vormen een schending van het door 31 landen ondertekende Missile Technology Control Regime (MTCR). Dit poogt de proliferatie van ballistische raketsystemen, technologie en uitrustingsstukken van raketsystemen met een bereik groter dan 350 km en een gevechtsskop van meer dan 500 kilo te voorkomen. Weliswaar hebben zowel China als Rusland het MTCR (nog) niet ondertekend, maar beide landen benadrukken de MTCR-criteria te accepteren en te zullen naleven. Eerder dit jaar was er reeds sprake van de levering van SS-4 raketten-technologie door Rusland aan Iran. [REDACTED]

Na herhaaldelijk hun bezorgdheid kenbaar te hebben gemaakt, zouden de Verenigde Staten en Israël zich nu beraden over sancties tegen Rusland. De VS overweegt opschorting van haar financiële steun aan het Russische ruimtevaartprogramma (US \$ 600 sinds 1994). Israël schort de besprekingen over gasleveranties door Rusland op.

AFRIKA / LATIJNS AMERIKA

Voorstel tot vorming Lusitiaanse Vredesmacht

Vorige week heeft de Mozambikaanse Minister van Defensie [REDACTED] verklaard dat de ministers van defensie van de zeven lidstaten van de Gemeenschap van Portugeessprekende landen (CPLP) in november bijeen zullen komen om te spreken over de vorming van een gezamenlijke vredesmacht. [Behalve Portugal omvat de CPLP Brazilië, de voormalige Portugese koloniën in Afrika (Angola, Mozambique, Guinee-Bissau en Kaapverdië), alsmede Macau in het Verre Oosten.] [REDACTED] verwacht dat deze vredesmacht mogelijk al op korte termijn tot stand zal komen. Deze zou een bijdrage moeten leveren aan het oplossen van conflicten in CPLP-

landen en "andere gemeenschappen", maar in elk geval onder auspiciën van de Verenigde Naties of de Organisatie voor Afrikaanse eenheid (OAU) opereren. Dit laatste zou betekenen dat voornamelijk gedacht wordt aan inzet in Afrika.

Mede gelet op een recent Spaans voorstel voor een Ibero-Amerikaanse vredesmacht, die eveneens onder auspiciën van de Verenigde Naties zou moeten worden ingezet, zou de eventuele vorming van beide vredesmachten er mogelijk toe kunnen leiden dat voor het eerst op grotere schaal Latijnsamerikaanse troepen bij conflicten in andere delen van de wereld ingezet gaan worden. Tot dusver was dit slechts op beperkte schaal het geval, onder meer in de vorm van een Argentijnse bijdrage aan het voormalige UNPROFOR in Kroatië, aan UNFICYP op Cyprus en, onder andere samen met Venezuela en Uruguay, aan MINURSO in de Westelijke Sahara.